

به این ترتیب، با ایجاد آب‌بند کوچکی در مسیر چشمه خرسان، جریان عبور آب و نفت را متوقف می‌کنند، به‌طوری که برکه‌ای بزرگ در آنجا ایجاد می‌شود. به تدریج سرپناه موقت برپا می‌شود و ساکنان دره نامسکون، با استفاده از مشک‌هایی از پوست گوسفند، لایه رویی آب داخل برکه، (نفت خام) را با دست جدا کرده و به وسیله الاغ و استر به مسجد سلیمان انتقال داده و به فروش می‌رسانند. البته نفت استحصال شده فوق‌العاده غلیظ و سیاه‌رنگ بوده و فقط به مصرف سوخت می‌رسید.

● اجداد و سیله‌ای برای استحصال قیر ساخته‌اند

اجداد من پس از رونق گرفتن کارشان در صدد برمی‌آیند تا از نفت چشمه خرسان، قیر استخراج کنند. آنان بر اثر تجربه و کسب آگاهی از مردان کهنسال، اولین وسیله دست‌ساز تولید قیر را می‌سازند.

این وسیله یک دیگ استوانه‌ای شکل به ارتفاع ۴ متر و قطر ۲ متر مربع بوده که در پایین بدنه آن حفره‌ای ایجاد کرده بودند. این دیگ بزرگ را در نزدیکی برکه‌ای که گفته شد، بر روی اجاق سنگی بزرگی مستقر کرده بودند و پس از مسدود کردن حفره آن با سنگ و آهن، داخل آن را تا اندازه‌ای پایین‌تر از لبه دیگ، پر از نفت خام می‌کردند. پس از آن، زیر دیگ را با استفاده از همان نفت خام روشن می‌کردند و آتش شدید به مدت یک هفته، مایع درون آن را گرم می‌کرد.

استادکاری که از دیگران تجربه بیشتری داشت، به‌طور مرتب و با استفاده از

**ساکنان دره نامسکون
با استفاده از
مشک‌هایی از پوست
گوسفند، لایه رویی
آب داخل برکه، (نفت
خام) را با دست جدا
کرده و به وسیله الاغ
و استر به مسجد
سلیمان انتقال داده و
به فروش می‌رسانند**

اوضاع و احوال این مکان نامسکون که تا آن عهد شاید پای انسانی به آنجا نرسیده بود باخبر شوند. پس از دقایقی پیاده‌روی در کنار صخره‌ها، توجه این افراد به چشمه‌ای جوشان جلب می‌شود که از بالای دره دیده نمی‌شد.

زمانی که افراد به چشمه نزدیک می‌شوند، می‌بینند مایعی که از این چشمه جاری می‌شود، مخلوطی از آب و ماده‌ای غلیظ و سیاه‌رنگ و بدبو است. به این صورت که آب در زیر و ماده سیاه‌رنگ روی آن، به طرف سرازیری جاری بوده است.

در آن زمان افراد به هیچ وجه متوجه کشف بزرگ خود نمی‌شوند و پس از بازگشت موضوع را به اطلاع سایر کاروانیان می‌رسانند و یکی از افراد که آگاهی و تجربه بیشتر داشته، به آنها خبر می‌دهد که ممکن است آن ماده سیاه‌رنگ قیر باشد! پدر بزرگم تعریف می‌کرد، پیدایش نفت و قیر در ایران باستان در شاهنامه فردوسی توصیف شده و پیش از آن در عهد ساسانیان نیز از قیر در ساختن بناهای تاریخی، قیراندود کردن دیوارها، آتش‌بازی، افروختن آتش و در جنگ‌ها استفاده می‌شد. آثار به جامانده تاریخی از وجود قیر در آن عهد، در شادروان‌های (سدهای) شوشتر دیده می‌شود و حتی بقایای یکی از سدها، موسوم به «بند قیر» در مسیر رودخانه کارون و در شوشتر وجود دارد.

در یکی دو سفر بعدی اجداد خانواده قیری، با کسب آگاهی بیشتر، تصمیم می‌گیرند، به جای تحمل رنج سفر و ضرر و زیان گاه به‌گاه تجارت، و برای مصون ماندن از حمله راهزنان و سایر مشکلات، در همین محل اطراق کرده و از ماده سیاه‌رنگ چشمه «دره خرسان» بهره‌برداری کنند.